

การพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย*

ศุภสิพร เพชรเวียง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ตามแนวคิดการพัฒนานักศึกษาของ Chickering และ Reisser¹ ร่วมกับวงจรปฏิบัติการ คือ 1) ศึกษาสภาพการณ์อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล 2) การสร้างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ 3) การทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ และ 4) การปรับปรุง กิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี รุ่นที่ 27 จำนวน 140 คน ใช้รูปแบบวิจัยกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลัง ประเมินโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมที่แสดง อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ด้านจิตบริการ ด้านมีวินัย ด้านใฝ่รู้ ที่มีการหาคุณภาพของเครื่องมือทั้ง ความตรงได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และความเที่ยงเท่ากับ 0.82 ผลวิจัยพบว่า

1. ผลการสร้างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ดำเนินการตามขั้นตอนตามวงจรปฏิบัติการในแต่ละชั้นปี ในชั้นปีที่ 1 กิจกรรมเคารพกฎที่สร้าง เสริมสัมพันธ์นี้ร่วมกัน ชั้นปีที่ 2 กิจกรรมสร้างคน ผักผ่อนนิสัยใฝ่รู้ ชั้นปีที่ 3 กิจกรรมจิตอาสาทำความรู้ สู้ชุมชน และชั้นปีที่ 4 และกิจกรรมเตรียมตน สู้วิชาชีพ ด้วยสติ สมาธิ ปัญญา

2. ผลประเมินพฤติกรรมอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาอัต ลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม ด้านจิตบริการ ด้านวินัยและด้านใฝ่รู้ หลังการ เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 ทั้ง 3 ด้านโดยมีค่า t เท่ากับ 7.22, 8.82 และ 9.48 ตามลำดับ และผลการสัมภาษณ์อ้างอิงผู้ทรง คุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะว่า ให้นำผลสะท้อนคิดของนักศึกษาไปปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพ ของนักศึกษา มุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลพร้อมๆ กับการสร้างความ สัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันด้วยระหว่างเพื่อนและรุ่นพี่รุ่นน้องในวิทยาลัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยเสนอแนะว่า สถาบันการศึกษาพยาบาลควรกำหนดยุทธศาสตร์กิจกรรมการพัฒนา อัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลที่เป็นแผนระยะยาว รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลตามที่วิทยาลัย กำหนด

คำสำคัญ : อัตลักษณ์, นักศึกษาพยาบาล

* ผู้อำนวยการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

Development of Nursing Student Identity in Boromarajonani College of Nursing, Suratthani

Uboratana Popattanachai*

Suleeporn Phettriang**

Abstract

The purpose of this study is to develop the identities of nursing students in Boromarajonani College of Nursing, Suratthani. This research utilizes two theoretical frameworks: the theories of identity development (Chickering & Reisser¹) and the action cycle. The methodology consists of four steps; 1) situation analysis of nursing student identity; 2) the development of activities that promote student identities; 3) program implementation; and 4) post-implementation assessment. 140 nursing students from class 27 participated in the study. There is one group pre-posttest designed to examine the change of the student identity. The data were collected using validity and reliability instruments including identity behavior questionnaire and behavior observation sheet. The results revealed that:

1. The student activity program of Boromarajonani College of Nursing, Suratthani was developed to follow the action cycle every year. The cycle is as follows. Firstly, first-year students learn and understand the school rules in order to cultivate intergenerational bonding. Secondly, the second-year students develop self-seeking knowledge behavior. Thirdly, the third-year students apply their knowledge and skills in real-world situations in the local community. Last but not least, the final-year students prepare themselves to become nursing professionals by concentrating on enhancing their awareness and intelligence precepts.

2. There was a significant increase in the behavior score of service mind, discipline and eagerness to learn among nursing students after they participated in the program ($p < .01$). The experts suggested that the school use the feedbacks from the students to design the activities that fit with the context of the school. The activities are not only focused student identities but also on inter-student bonding as well. Moreover, the school should determine social perceptions of nursing students.

As a result, the researchers suggest that the school provide the long term strategic plan to promote student identities and continue to monitor and evaluate effectiveness of the implementation as well as promote student participation in order to provide sustainability for students' college identity.

Key Word : Identity, Nursing Student

*Director , Boromarajonani College of Nursing, Suratthani

**Senior lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Suratthani

ความเป็นมาและความสำคัญ

สถาบันพระบรมราชชนก ได้กำหนดผลผลิตของแผนยุทธศาสตร์ด้านองค์ความรู้ และนวัตกรรมทางสุขภาพเพื่อการพัฒนาการบริการสาธารณสุขแก่ชุมชนและประเทศ และกำหนดอัตลักษณ์ผู้เรียนของสถาบันไว้ว่า “บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ คือ การให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้บริการตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการที่เป็นจริง โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการเป็นหลัก” และได้กำหนดตัวชี้วัดสมรรถนะของบัณฑิตที่แสดงอัตลักษณ์ ไว้ 3 ประการคือ 1) มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (Service mind) 2) มีการคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical thinking) 3) การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ (Participation)²

ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ ได้นำเอาหลักการดังกล่าวมาสร้าง

อัตลักษณ์ที่เป็นของวิทยาลัย โดยเพิ่มเติมจากอัตลักษณ์หลักของสถาบัน โดยคำนึงถึงทั้งลักษณะสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความเมตตาในการช่วยเหลือผู้ป่วย และการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาลในสังคมปัจจุบัน รวมทั้งข้อเสนอของผู้ใช้บัณฑิตและจากแหล่งฝึกต่างๆ นำมากำหนดอัตลักษณ์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ ว่า จะต้องเป็นบัณฑิตพยาบาลที่แสดงอัตลักษณ์³ ด้าน คือ จิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และดำเนินการสร้างกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีของ Chickering และ Reisser¹ นักศึกษาจะมีการพัฒนาตนเอง 7 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาความสามารถ (Developing competence) 2) การจัดการด้านอารมณ์ (Managing emotions) 3) การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน (Moving through autonomy toward interdependence) 4) การพัฒนาสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing ma-

ture interpersonal relationships) 5) การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing identity) 6) การพัฒนาเป้าหมาย (Developing purpose) และ 7) การพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing integrity) เมื่อพิจารณากิจกรรมของวิทยาลัยที่จัดให้กับนักศึกษา ทั้งหมดจะเห็นว่าจะมีความเด่นชัดในลักษณะการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing identity) และการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาในด้าน จิตบริการ ความมีวินัย และความใฝ่รู้ แฝงอยู่ในทั้ง 7 ลักษณะด้วย แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษา (The theory of student involvement) ในการทำกิจกรรมดำเนินการตามขั้นตอนของวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เป็นกระบวนการวิจัยในแต่ละช่วงชั้นปี และประเมินผลของแต่ละวงจรในแต่ละรอบของแต่ละชั้นปีต่อเนื่องจากชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 (พ.ศ. 2554-2557) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยในระยะยาวตลอดหลักสูตร 4 ปี เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นองค์ความรู้ของวิทยาลัยในการพัฒนาพฤติกรรมอัตลักษณ์ จิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ และนำไปสู่คุณลักษณะบัณฑิตมีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของสถาบันพระบรมราชชนก และสามารถปฏิบัติงานในวิชาชีพด้วยความรับผิดชอบและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ โดยมีวัตถุประสงค์ทั่วไป ดังนี้

1. เพื่อสร้างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคิดการพัฒนานักศึกษาของ Chickering และ Reisser² ที่กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนานิสิตนักศึกษา 7 ประการ เป็นแนวทางในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 1) การพัฒนาความสามารถ (Developing competence) 2) การจัดการด้านอารมณ์ (Managing emotions) 3) การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเอง ไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน (Moving through autonomy toward interdependence) 4) การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing mature interpersonal relationships) 5) การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing identity) 6) การพัฒนาเป้าหมาย (Developing purpose) และ 7) การพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing integrity) รวมทั้งเป็นตัวแปรที่เป็นต้นเหตุของการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา ตัวแปรหนึ่งคือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ กลุ่มเพื่อน ที่จะหล่อหลอมให้เกิดอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลตามที่ต้องการ ร่วมกับการนำวงจรปฏิบัติการมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาอัตลักษณ์ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอนเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ มีการดำเนินกิจกรรมตามแผน มีส่วนร่วมในการสังเกต การสะท้อนคิดของผู้มีส่วนร่วม และการสรุปผลเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนในรอบต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลักษณะของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักศึกษา รุ่นที่ 27 จำนวน 140 คน ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 (ปีการศึกษา 2554) ถึงชั้นปีที่ 4 (ปีการศึกษา 2557) โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์อัตลักษณ์ของ

นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ธานี

1.1 ศึกษานโยบายการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลของสถาบันพระบรมราชชนก พร้อมทั้งรับความคิดเห็นจากคณาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ครูพี่เลี้ยงในแหล่งฝึก บุคลากรเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัย เพื่อร่วมกำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลและนิยามความหมายของ อัตลักษณ์ ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้

1.2 วิเคราะห์ผลการติดตามบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ธานี ในปีการศึกษา 2552-2553

1.3 ศึกษาความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ธานี ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2554

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ธานี

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนา นักศึกษาตามแนวคิดของ Chickering และ Reisser¹ แนวคิดวงจรปฏิบัติการของ Kemmis and Mc Taggart³

2.2 ร่างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย จำนวน 5 ท่าน วิพากษ์และตรวจสอบร่างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ธานี พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 พัฒนาแบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความตรงเชิงเนื้อหา(Content validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำแบบ

สังเกตพฤติกรรมไปทดลองใช้เพื่อหาความเชื่อถือภายใน (Inter-rather reliability) โดยให้ประเมิน 3 คน ได้ค่าเท่ากับ 0.68 และได้ปรับปรุงแบบสังเกตบางข้อเพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน จากนั้นมีการอบรมอาจารย์ผู้สอนจำนวน 30 คน ซึ่งมีการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้ที่สามารถดูแลนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 เพื่อให้มีความเข้าใจในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

3.1 ผู้วิจัยนำกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ในสภาพการณ์จริงกับนักศึกษารุ่นที่ 27 จำนวน 140 คน โดยใช้รูปแบบวิจัยกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลัง (One group pretest-posttest designs) จัดทำกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ร่วมกับขั้นตอนของวงจรปฏิบัติการในการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ในขั้นตอนที่ 3 เพื่อการปรับปรุงร่างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ โดยการสัมภาษณ์อ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ทั้งภายในภายนอก จำนวน 7 คน เพื่อรับรองผลการดำเนินกิจกรรมตามวงจรปฏิบัติการแต่ละชั้นปี และผลประเมินความคงอยู่ของอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ทั้งด้านเนื้อหา กิจกรรม และวิธีดำเนินการให้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1. ผลการศึกษาศภาพการณ์อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี พบว่า

1.1 นโยบายของสถาบันพระบรมราชชนก มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการให้บริการสุขภาพด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์ ซึ่งหมายถึง การให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง ให้บริการตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการที่เป็นจริง

1.1.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์กับในสภาพแวดล้อมยุคปัจจุบัน ควรมีลักษณะที่มีความสามารถด้านการสื่อสาร ความสามารถในการเรียนรู้และการแสวงหาข้อมูลที่เท่าทัน และการคิดวิเคราะห์เพื่อการดำรงอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

1.1.2 จุดมุ่งหมายของวิชาชีพพยาบาล ต้องตระหนักและคำนึงถึงคุณค่าของวิชาชีพการพยาบาล และสิทธิมนุษยชนของบุคคล ครอบครัว และชุมชน มีความใฝ่หาความรู้ และมีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ

1.1.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี มีความเชื่อว่าการพยาบาลเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ใช้บริการบนพื้นฐานการดูแลแบบเอื้ออาทร เป็นผู้ใฝ่รู้ คิดอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้อย่างกว้างขวางมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลสามารถนำความรู้ไปใช้ ในการดำเนินชีวิตและดำรงตน อยู่ในสังคม และเป็นผู้มีจิตสำนึกในการบริการ

1.1.4 ความคิดเห็นจากแหล่งฝึก ที่ต้องการคุณลักษณะของน้องพยาบาลในเรื่องความมีน้ำใจมีจิตบริการต่อผู้รับบริการและเพื่อร่วมงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

1.2 ผลการติดตามบัณฑิตตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัย

พยาบาลบรมราชชนนีสราษฏรธานี ในปีการศึกษา 2552-2553 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนของการมีจิตบริการ การเอาใจใส่ต่องานบริการพยาบาลที่คำนึงถึงความต้องการผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ ในระดับต่ำ การมีระเบียบวินัยและซื่อสัตย์ และการรู้จักสังเกตและตั้งคำถามที่นำไปสู่การค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ในระดับต่ำเช่นกัน

1.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏรธานี ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2554 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้ง 3 ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ อยู่ในระดับน้อย

จากแนวคิดและความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยบรมราชชนนีสราษฏรธานี นี้ คือ “ จิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ ” และได้ร่วมกันนิยามความหมาย ของอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ดังนี้

จิตบริการ หมายถึง การมีจิตใจของนักศึกษาในการเป็นผู้ให้บริการประกอบด้วย 3 คุณลักษณะคือ 1) การมีจิตสาธารณะการตระหนักรู้ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยมีได้ถูกร้องขอ ซึ่งไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือในด้านทรัพย์สิน เงินบริจาค แต่ก็ด้วยการกระทำที่เต็มไปด้วยความรู้สึกลอยากช่วยเหลือเกื้อกูลต่อสังคมและเพื่อนมนุษย์ 2) การควบคุมอารมณ์ หมายถึง ที่ตระหนักรู้ถึงการมีสติไตร่ตรอง และโต้ตอบสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความรู้คิด รู้กาลเทศะรู้จักจังหวะเวลาที่เหมาะสมกับสถานการณ์และพฤติกรรมการดูแลที่ดีต่อผู้รับบริการ และ 3) พฤติกรรมการดูแลที่ดีต่อผู้รับบริการ หมายถึง การตระหนักรู้ ถึงบทบาท หน้าที่ของวิชาชีพที่มีต่อผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ ด้วยความเต็มใจ ปรารถนาให้ผู้ป่วยได้รับความสุขสบายด้วยสำนึกของหัวใจความเป็นมนุษย์

มีวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม ระเบียบแบบแผนและ

ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ซึ่งนำมาซึ่งความสุขในชีวิต ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ

ใฝ่รู้ หมายถึง คุณลักษณะที่มีความพยายามขวนขวายที่จะศึกษาหาความรู้โดยไม่หยุดนิ่ง และสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและวิชาชีพ

2. ผลการสร้างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏรธานี

ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาร่วมกันกำหนดกิจกรรมในแผนปฏิบัติการ และดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบที่กำหนดไว้ ซึ่งจัดให้กับนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2557 มาพิจารณาร่วมกับความแตกต่างของคะแนนผลการประเมินทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ และข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงรูปแบบกิจกรรม ทั้งด้านเนื้อหา กิจกรรม และวิธีดำเนินการ มากำหนดเป็นกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล โดยจัดกิจกรรมแยกออกเป็นชั้นปีตลอดหลักสูตรเพื่อให้เกิดพัฒนาการที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักศึกษามีรูปแบบกิจกรรม ดังนี้

หลักการและเหตุผล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏรธานี ได้กำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลตามแผนยุทธศาสตร์ด้านองค์ความรู้ของสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งได้กำหนดเอกลักษณ์ของสถาบันไว้ว่า “สร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองระบบสุขภาพชุมชน” และได้กำหนดอัตลักษณ์บัณฑิตไว้ว่า “บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณาจารย์ ครูพี่เลี้ยงในแหล่งฝึกว่านักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัย จะเป็นผู้มีพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ ด้านจิตบริการ ด้านมีวินัย ด้านใฝ่รู้ ซึ่งวิทยาลัยตระหนักดีว่า การสร้างอัตลักษณ์

ให้เกิดขึ้นในตัวของนักศึกษา นั้น ไม่สามารถทำได้ในเร็ววัน หรือเพียงกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเท่านั้น การมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักศึกษาตามที่กำหนดได้นั้น ต้องเน้นการสร้างกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และขั้นตอนที่ต่อเนื่อง จึงจะเกิดเป็นพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของนักศึกษา

แนวคิดพื้นฐานในการสร้างกิจกรรม

แนวคิดพื้นฐานในการสร้างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนา นักศึกษาของ Chickering และ Reisser¹ ในการพัฒนา นักศึกษา 7 ด้าน คือ การพัฒนาความสามารถ การพัฒนาการควบคุมอารมณ์ การพัฒนาจากความเป็น อิสระไปสู่ความพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาการมี สัมพันธภาพระหว่างบุคคลอย่างมีวุฒิภาวะการสร้างสรรค์ อัตลักษณ์ของตนเองการพัฒนาเป้าหมายชีวิตของ ตนเองและการพัฒนาคุณธรรม ร่วมกับใช้วงจรเชิง ปฏิบัติการ ในการดำเนินโครงการต่างๆ โดยเริ่มจากการ วิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ มีการดำเนินกิจกรรม ตามแผน มีส่วนร่วมในการสังเกต การสะท้อนคิดของ ผู้มีส่วนร่วม และการสรุปผล นำมาประมวลเป็น แนวคิดในการสร้างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์นักศึกษา พยาบาลด้าน ด้านจิตบริการ ด้านมีวินัย ด้านใฝ่รู้ ของ นักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

โครงสร้างของกิจกรรม ประกอบด้วยการดำเนิน กิจกรรมเป็น 4 ขั้นตอนตามวงจรปฏิบัติการ ดังนี้

วงจรปฏิบัติการ วงจรที่ 1 “การเคารพกฎที่สร้าง เสริมสัมพันธ์น้องพี่ร่วมกัน” จัดให้นักศึกษาพยาบาล ศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 1 สารสำคัญ คือ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ/การทำงานเป็นทีมและระเบียบวินัยเพื่อ

การอยู่ร่วมกันในวิทยาลัยและกฎระเบียบประจำวัน ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 สายสัมพันธ์ พี่น้องกิจกรรมที่ 2 วินัยกับชีวิตและวิชาชีพ กิจกรรมที่ 3 จุดเทียนอุดมการณ์กิจกรรมที่ 4 ผีกลังเกิดกิจกรรมที่ 5 เกมใฝ่รู้ และสร้างสรรค์ ประติมากรรม กิจกรรมที่ 6 สังคมปัจจุบันกับนักศึกษาพยาบาล กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์การเปิดใจ และกิจกรรมที่ 8 สรุป ผลการเรียนรู้ การเข้าร่วมโครงการและสรุปแนวทาง/ ข้อปฏิบัติเพื่อรักษาวินัยของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งใน วงจรปฏิบัติ วงจรที่ 1 นี้ได้ปรับชื่อกิจกรรมจากกิจกรรม “ค่ายวินัย วัยเริ่มต้น” เป็น กิจกรรม “การเคารพกฎที่ สร้าง เสริมสัมพันธ์น้องพี่ร่วมกัน” และเพิ่มกิจกรรม ที่ 7 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์การเปิดใจ ตามข้อเสนอแนะ หลังการทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของ นักศึกษาพยาบาล

วงจรปฏิบัติการ วงจรที่ 2 “การสร้างตน ผักผืน นิสัยใฝ่รู้” จัดให้นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 มีสาระสำคัญ ได้แก่ ความสำคัญของการแสวงหา ความรู้การจัดการความรู้ (KM) ซึ่ง ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการจัดการความรู้ กิจกรรมการแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้พัฒนาตนเองและการค้นคว้า ข้อมูลในแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้

วงจรปฏิบัติการ วงจรที่ 3 “ค่ายจิตอาสา นำ ความรู้สู่ชุมชน” จัดให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร บัณฑิตชั้นปีที่ 3 มีสาระสำคัญ ได้แก่ การศึกษาข้อมูล/ ปัญหาและความต้องการของชุมชน/ประชาชนการ ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาสุขภาพชุมชนประกอบด้วย กิจกรรมร่วมนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน, กิจกรรม พัฒนา/จัดทำห้องพยาบาล ห้องสมุด ห้องเรียน สวน หย่อม ร่วมกับแกนนำโรงเรียน กิจกรรมพัฒนาวัด สวน ธรรม

วงจรปฏิบัติการ วงจรที่ 4 “การเตรียมตน สู่วิชาชีพ ด้วยสติ สมาธิ ปัญญา” จัดให้นักศึกษา พยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 มีสาระสำคัญ ธรรมะ ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงานพยาบาลการ

ดำเนินชีวิตด้วย ศิล สมาธิ ปัญญาประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่การเข้าพิธีบวชธรรมจารีณการฝึกสมาธิ การเดินจงกรม และการฟังบรรยายธรรม ลักษณะของ กิจกรรม ประกอบด้วย การบรรยาย/อภิปราย กิจกรรม Walk really เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และบทบาทสมมติ มีการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม/เกมส์ เอกสารประกอบคำบรรยาย และกรณีตัวอย่าง ประเมินผลด้วยแบบประเมินพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี แบบสังเกตพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรม แบบบันทึก การสะท้อนคิดของนักศึกษาหลังเข้าร่วมกิจกรรม และ ขึ้นงาน

3. ผลการทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

3.1 ผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ผลปฏิบัติการวงจรที่ 1 ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2554 กิจกรรมค่ายวินัย วัยเริ่มต้น พบว่านักศึกษาพยาบาลที่ต้องเรียนและเริ่มอยู่ร่วมกัน ในหอพัก มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตจากเดิมทำ ควรมีการสร้างความมีระเบียบวินัยเพื่อการอยู่ร่วมกัน อยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี หากมีข้อโต้แย้งกัน ก็ พยายามชี้แจงให้เข้าใจ เพื่อความเป็นระเบียบวินัยใน การอยู่ร่วมกัน นักศึกษาได้สะท้อนคิดว่า ควรมีกิจกรรม ที่สร้างความสัมพันธ์ในรุ่นให้มากขึ้น และส่วนใหญ่เห็น ด้วยที่จะทำกิจกรรมพัฒนาวินัยให้กับนักศึกษารุ่นน้อง ต่อๆ ไป คณะผู้วิจัยได้นำผลการดำเนินกิจกรรมไป ปรับปรุง เช่น กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างรุ่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เปิดใจ และมีประเด็น เกี่ยวกับการเข้าสู่วิชาชีพที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติงานโดย ใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพพยาบาล จึงต้องม การแสวงหาความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน จึงจำเป้น ต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ด้านใฝ่รู้ และสอดคล้องกับ ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงในแหล่ง ฝึก จากนั้นจึงเตรียมเข้าสู่วงจรปฏิบัติการที่ 2 ชั้นปีที่ 2

ปีการศึกษา 2555

3.1.2 ผลปฏิบัติการวงจรที่ 2 ชั้นปีที่ 2 ปี การศึกษา 2555 กิจกรรมสร้างคน ฝึกฝน นิสัยใฝ่รู้ พบว่า เมื่อนักศึกษาเริ่มเข้าสู่การเรียนด้านวิชาชีพมากขึ้น และการฝึกปฏิบัติงาน บนหอผู้ป่วย หรือในชุมชน นักศึกษาจำเป็นต้องค้นคว้าความรู้จากแหล่งข้อมูล ต่างๆ เพิ่มเติมมากขึ้น จึงต้องมีทักษะด้านการค้นคว้า การจัดการเกี่ยวกับความรู้และการนำเอาความรู้ไปใช้ ประโยชน์ได้ กิจกรรมที่เสริมทักษะด้านนี้มุ่งพัฒนาอัต ลักษณ์ด้านใฝ่รู้ จากการดำเนินกิจกรรมนักศึกษาได้ สะท้อนคิดว่า กิจกรรมดังกล่าวมีประโยชน์ในการนำไป ใช้ในการเรียนการสอน นักศึกษาพยายามที่จะศึกษา หาความรู้ การค้นคว้าข้อมูลในการทำรายงาน การ เลือกข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เป็นกิจกรรมนี้ เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเห็นความ สำคัญของการค้นคว้าข้อมูล และมีการแลกเปลี่ยนเรียน รู้ระหว่างนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และครูพี่เลี้ยง และ การทำงานในวิชาชีพต่อไปในอนาคต ในขณะที่อาจารย์ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงให้ข้อคิดเห็นว่า นักศึกษามีการ เลือกข้อมูลที่เชื่อถือได้ในการอ้างอิงและการนำไปใช้ใน การฝึกปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการฝึก ปฏิบัติงานทั้งหอผู้ป่วยและชุมชน จึงควรพัฒนาอัต ลักษณ์นักศึกษาพยาบาลด้านจิตอาสาเพื่อให้ตระหนักรู้ ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การ ตระหนักรู้ถึงการมีสติไตร่ตรอง และได้ตอบสนองการณ์ ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยความรู้คิด รู้กาลเทศะ รู้จังหวะเวลา ที่เหมาะสมกับสถานการณ์และพฤติกรรมการดูแลที่ดี ต่อผู้รับบริการ จึงได้จัดกิจกรรมจิตอาสานำความรู้สู่ ชุมชนในชั้นปีต่อไป

3.1.3 ผลปฏิบัติการวงจรที่ 3 ชั้นปีที่ 3 ปี การศึกษา 2556 กิจกรรมจิตอาสานำความรู้สู่ชุมชน พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้ผ่านการเรียนการสอนใน วิชาชีพ มาพอสมควร มีความรู้พื้นฐานทางการพยาบาล มีทักษะในการปฏิบัติงาน และมีพัฒนาการทางความคิด ที่สามารถริเริ่มกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน สังคม และมี พฤติกรรมการดูแลที่ดีต่อผู้รับบริการ และนักศึกษาได้

สะท้อนคิดหลังเข้าร่วมกิจกรรมว่ามีอิสระด้านการคิด มีการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน การช่วยเหลือกันในทีมเพื่อน การช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสหรือคนที่ขาดแคลนและต้องการความช่วยเหลือจริงๆ มีความสุขและมีกำลังใจเพราะเห็นเขาได้รับในสิ่งที่นักศึกษาทำและใช้ประโยชน์ได้จริงๆ รู้สึกประทับใจ อาจารย์และครูพี่เลี้ยงให้ข้อคิดเห็นว่า กิจกรรมค่ายอาสาได้ให้อาสาและอิสระในการตัดสินใจ ทำให้ นักศึกษารู้จักวางแผนและการทำงานเป็นทีม แสดงออกด้วยท่าทีที่เหมาะสม รวมทั้งการทำงานกับชุมชน แสวงหาข้อมูลและวิธีการที่นำมาใช้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาช่วยเหลือ จึงถือได้ว่าการออกค่ายจิตอาสาจะทำให้ นักศึกษาได้รับประสบการณ์หลายด้านรวมทั้งการพัฒนาอัตลักษณ์ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ จึงควรกำหนดให้มีการดำเนินการกับนักศึกษาในรุ่นต่อไป และเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่วิชาชีพจึงควรจัดกิจกรรมเพื่อ ตนให้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาในอนาคตข้างหน้า

3.1.4 ผลปฏิบัติการวงจรที่ 4 ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2557 กิจกรรมเตรียมตน สู่วิชาชีพ ด้วยสติ สมาธิ ปัญญา พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการเรียน การปรับตัวเข้าสู่วิชาชีพและกำลังจะสำเร็จการศึกษา ได้หล่อหลอมทักษะทางวิชาชีพ การพัฒนาด้านวิชาการ และเพื่อให้นักศึกษาออกไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ และถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม จึงจัดกิจกรรมให้นักศึกษา เข้ารับการอบรมเพื่อฝึก

สมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา เมื่อต้องเผชิญหน้ากับปัญหา ในอนาคตข้างหน้า ไม่ว่าจะเป็นปัญหาของการทำงาน และปัญหาส่วนตัว โดยการบวชธรรมจารี ณ สวนโมข พาราม จากการจัดกิจกรรมนักศึกษาสะท้อนคิดว่า มีความรู้สึกดี เป็นผู้ใหญ่และมีจุดหมายขึ้นเป็นการปฏิบัติ ธรรมอีกครั้งก่อนไปทำงาน รู้จักทำจิตใจให้สงบ ปลด ยวาง รู้จักใช้สติ หยุดคิด การนั่งสมาธิ เดินจงกรม ฟังคำ บรรยายของพระอาจารย์ ทำให้เข้าใจชีวิตเป็น ซึ่งนำไป เป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลที่มีความ เมตตาต่อผู้ป่วย มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น และคณะผู้วิจัย ได้สังเคราะห์ข้อมูล เห็นว่านักศึกษามีความอดทน มุ่ง มั่นมากขึ้น มีทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดกิจกรรมและมองเห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในชีวิตรการทำงานและชีวิต ส่วนตัวได้ดี จึงเห็นควรว่ากิจกรรมนี้เหมาะสมสำหรับ นักศึกษาพยาบาลปี 4 ก่อนสำเร็จการศึกษาอย่างยิ่ง สอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและครูพี่ เลี้ยง ที่เห็นว่า กิจกรรมนี้สามารถพัฒนาอัตลักษณ์ของ นักศึกษาพยาบาลด้านจิตบริการ มีวินัยและใฝ่รู้

3.2 ผลประเมินพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการใช้กิจกรรม พัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี โดยอาจารย์ผู้สอน ดังตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านจิตบริการ ด้าน มีวินัย และด้านใฝ่รู้ หลังการใช้กิจกรรมพัฒนาอัต

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

พฤติกรรมที่แสดง อัตลักษณ์	ก่อน		หลัง		t	p-value
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.		
ด้านจิตบริการ	3.84	0.58	4.32	0.66	7.22	0.00
ด้านวินัย	3.82	0.52	4.31	0.59	8.82	0.00
ด้านใฝ่รู้	3.69	0.65	4.26	0.60	9.48	0.00

ลักษณะสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.3 ผลการสัมมนาอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ได้ข้อเสนอแนะว่าให้นำผลสะท้อนคิดของนักศึกษาไปปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพของนักศึกษา มุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลพร้อมๆ กับการสร้างความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันด้วย ควรมีการประเมินการรับรู้ของสังคมต่อพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล เช่น ประเมินจากกลุ่มนักศึกษารุ่นพี่รุ่นน้อง ผู้ปกครอง รวมทั้งวิทยาลัยควรมีการประเมินติดตามผลพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลของบัณฑิตในรุ่นต่อไป

4. การปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นที่ได้จากนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน ครูพี่เลี้ยงและผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับกิจกรรม เช่น เพิ่มกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การเปิดใจ กิจกรรมสรุปผลการเรียนรู้ ปรับปรุงการประเมินการรับรู้ของสังคมต่อพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลโดยให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stake holder) มีส่วนร่วมในการประเมิน เช่น ผู้ปกครอง นักศึกษารุ่นพี่รุ่นน้อง อาจารย์ผู้สอน

อภิปรายผล ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างกิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ได้จัดกิจกรรมตามแนวคิดการพัฒนา นักศึกษาของ Chickering และ Reisser¹ เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ด้านจิตบริการ ด้านวินัย ด้านใฝ่รู้ ตลอดหลักสูตร 4 ชั้นปี เริ่มจากชั้นปีที่ 1 เพื่อฝึกฝนและหล่อหลอมพฤติกรรมในด้านวินัยให้กับนักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการเข้ามาเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยนักศึกษาจะต้องมาใช้ชีวิตอยู่ในหอพักร่วมกับเพื่อนๆ รุ่นพี่ๆ อีก 3 ชั้นปี ซึ่งแต่ละคนก็มาจากการครอบครัวยุคใหม่วัฒนธรรมการเลี้ยงดู การอบรมบ่มเพาะที่แตกต่างกัน ทำให้นักศึกษาแต่ละคนมีพฤติกรรมในชีวิตประจำวันที่แตกต่างกัน เมื่อมาอยู่ในกรอบ ของกฎระเบียบ และประเพณี การนับถืออาวุโส ตามรุ่น สิ่งแวดล้อมในสังคมใหม่ นักศึกษาต้องปรับตัวอย่างมากที่จะต้องอยู่อย่างมีความสุขและเรียนให้ประสบความสำเร็จการเข้าค่ายเพื่อฝึกวินัยของนักศึกษาตั้งแต่เริ่มต้น เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับการปรับพฤติกรรมของนักศึกษาให้อยู่ระเบียบวินัย ของการอยู่ร่วมกัน ระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง และปฏิบัติตามระเบียบของวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์⁴ ที่กล่าวว่า การสร้าง

วินัยคือการทำให้เป็นไปตามธรรมชาติ หมายถึงการดำเนินชีวิตโดยทั่วไปด้วยความเคยชินที่เป็นอยู่ และทำอย่างนั้นซ้ำไปซ้ำมาจนชิน จนเกิดความยึดมั่นและเกิดความพึงพอใจในพฤติกรรมที่เคยชินนั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ร้อยนาค, ดวงแข พัททะกลิ่น และพิชฌาย์ วีร์สินสวัสดิ์⁵ ที่ได้ศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี และพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง โดยเน้นเรื่องของการบังคับตนเองให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบตรงต่อเวลาซื่อสัตย์ไม่พูดเท็จ แต่งกายถูกระเบียบ และเข้าออกหอพักตามเวลาที่กำหนด และมีเจตคติที่ดีต่อความมีวินัยในตนเอง เพราะเห็นว่าความมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งที่ดีและได้รับการยกย่องจากสังคม ทำให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูงและบริหารจัดการชีวิตได้อย่างเหมาะสม จากการฝึกด้านวินัยในชั้นปีที่ 1 สู่วินัยเข้าสู่การเตรียมพร้อมเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพพยาบาล จึงต้องมีการแสวงหาความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานจึงจำเป็นต่อการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลด้านใฝ่รู้ ในชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เป็นกิจกรรมใฝ่รู้ เพื่อฝึกการใฝ่รู้ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา และปรับพฤติกรรมในชีวิตประจำวันที่ต้องมาอยู่ในหอพักร่วมกับเพื่อนๆ และพี่ ต่างรุ่น ซึ่งอาจรู้สึกว่าต้องปรับตัวเองให้อยู่อย่างมีความสุขในชีวิตประจำวันแล้ว พฤติกรรมต่อมาคือการสร้างนิสัยของการใฝ่เรียนใฝ่รู้ให้มากขึ้น สอดคล้องกับนิยามความคาดหวังของการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จะเป็นประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบและนำสิ่งที่เรียนรู้มาประยุกต์พัฒนาวิธีการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ⁶ และเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมที่จะสร้างให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เริ่มเรียนวิชาในกลุ่มพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพมากขึ้น ทั้งยังต้องเริ่มออกฝึกปฏิบัติตามแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ภายนอกวิทยาลัยอีกด้วย พร้อมทั้งนักศึกษาพยาบาลต้องมีการฝึกทักษะต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นพยาบาลใน

อนาคต มีการฝึกงานทั้งในคลินิกและในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับการฝึกปฏิบัติงานทั้งในหอผู้ป่วยและชุมชน จึงเกิดกิจกรรมในชั้นปีที่ 3 เป็นกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ โดยการนำความรู้ออกไปทำงานด้วยจิตบริการกับชุมชนต่างๆ โดยฝึกให้นักศึกษารู้จักคิดวางแผน การทำงานเป็นกลุ่ม และการประสานงานกับชุมชน ทั้งที่เป็นโรงเรียน วัด ชุมชนผู้สูงอายุ ชุมชนสุขภาพตามความสนใจนักศึกษา โดยนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนเหล่านั้น เนื่องจากนักศึกษาเรียนมา 3 ปีแล้ว มีวุฒิภาวะ มีความรู้ และประสบการณ์พอสมควรจะหัดให้รู้จักคิด สร้างงาน และใช้ศักยภาพของตนเองและกลุ่มให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยจิตบริการ อันเป็นลักษณะสำคัญของวิชาชีพพยาบาล และสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่วิทยาลัยกำหนดไว้ คือ ด้านจิตบริการ (Service mind) หมายถึง การมีจิตใจของการเป็นผู้ให้บริการประกอบ ด้วย 3 คุณลักษณะ คือ การมีจิตสาธารณะ การควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม การดูแลที่ดีต่อผู้รับบริการ⁷ และให้บริการด้วยความเต็มใจตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ⁸

จากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 3 ชั้นปี เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์หลายด้านรวมทั้งการเสริมสร้างอัตลักษณ์ด้านจิตบริการ มีวินัย ใฝ่รู้ จึงได้เตรียมพร้อมนักศึกษาเพื่อสู่วิชาชีพในชั้นปีที่ 4 เป็นกิจกรรมเตรียมตน สู่วิชาชีพด้วยสติ สมาธิ ปัญญา เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร บรรลุตามปณิธาน ปรัชญาของสถาบัน โดยการฝึกปฏิบัติธรรม บวชธรรมจารีณ สวณโมกขพลาราม สถานที่แห่งนี้มุ่งเน้นสร้างคน ด้วยการปฏิบัติตามคำสอนมากกว่าการสร้างถาวรวัตถุเหมือนที่วัดหลายแห่งทำกัน จึงเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการฝึกฝนจิตใจผู้ที่จะเป็นบัณฑิต ให้รู้จักใช้ธรรมะที่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ใช้สติ สมาธิ และปัญญาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำรงชีวิตและการทำงาน จากการจัดกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี จะสามารถ ส่งเสริมนักศึกษาให้มี

คุณลักษณะตามอัตลักษณ์บัณฑิต ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนานักศึกษา เพราะถือว่านักศึกษาเป็นทั้งปัจจัย ด้านการนำเข้า ด้านกระบวนการ และเป็นทั้งผลผลิตและผลลัพธ์⁹

2. การประเมินพฤติกรรมอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญบุรีธานี พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านจิตบริการ ด้านวินัยและด้านใฝ่รู้หลังการใช้กิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อธิบายได้ว่า กิจกรรมที่พัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีของ Chickering and Reisser¹ ด้านการพัฒนาความสามารถ การจัดการด้านอารมณ์ การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน การพัฒนาเป้าหมาย และการพัฒนาความมีคุณธรรม ซึ่งตัวแปรที่สำคัญของการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา คือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่วิทยาลัยจัดให้กับนักศึกษาทั้งหมด จะเห็นว่าจะมีความเด่นชัดในลักษณะการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing identity) และการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาในด้าน จิตบริการ ความมีวินัย และความใฝ่รู้ และแฝงอยู่ในทั้ง 7 ลักษณะด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลิชนะ พงศาปาน¹⁰ ที่พบว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ และ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบพัฒนาจริยธรรมของ วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้¹¹ มีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งผลการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลดังกล่าว สามารถเพิ่มคุณลักษณะด้านจิตบริการ ด้านมีวินัยและด้านใฝ่รู้ได้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ สถาบันการศึกษาพยาบาลควรกำหนดยุทธศาสตร์กิจกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่เป็นแผนระยะยาว รวมทั้งมีการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลตามที่วิทยาลัยกำหนด

2. ด้านสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรมีการกำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่ชัดเจน และพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาอัตลักษณ์ที่สถาบันกำหนดศึกษาในด้านต่างๆ ควรจัดกิจกรรมให้เกิดความต่อเนื่อง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษา ในการวางระเบียบหอพักหรือระเบียบต่างๆ ในการอยู่ร่วมกันในวิทยาลัย เพื่อการยอมรับ การยึดถือปฏิบัติและเป็นการสร้างความสามัคคีให้เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนักศึกษา การมีส่วนร่วมจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งการออกแบบการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามความคงอยู่อย่างต่อเนื่องของอัตลักษณ์ของบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญบุรีธานี ทั้ง 3 ด้าน จากผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลเฉพาะด้าน เช่น ด้านมีวินัย ด้านจิตบริการ และด้านใฝ่รู้ เพื่อเป็นรูปแบบเฉพาะของนักศึกษาพยาบาลที่สถาบันการศึกษาพยาบาลสามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

1. Chickering, A. W. & Reisser, Linda. Education and identity. 2nd ed. San Francisco, Josey-Bass; 1993.

2. สถาบันพระบรมราชชนก. อัตลักษณ์ของสถาบัน. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข; 2556.
3. Kemmis, S., & Mc. Taggart, R. The Action Research Planner. 3th ed. Victoria: Deakin University Press; 1988.
4. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุตโต). วินัย: เรื่องใหญ่กว่าที่คิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์สวยจำกัด; 2550.
5. กาญจนา ร้อยนาถ ดวงแข พัทธ์สิน และ พิชฌาย์ วิรลีนสวัสดิ์. รายงานการวิจัยเรื่องควมมีวินัยในตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข; 2551.
6. ชำรงค์ศักดิ์ คงสวัสดิ์. COMPETENCY ภาควิชาปฏิบัติ เขาทำกันอย่างไร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น); 2554.
7. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์. คู่มือ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ ปีการศึกษา 2554. สราญราษฎร์: โรงพิมพ์เลิศไชย; 2554.
8. คู่มือการดำเนินงานเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์บัณฑิต. กลุ่มงานพัฒนาศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข; 2554.
9. เตือนใจ บรรเจิดจิต และคณะ. ยุทธศาสตร์การ พัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขา ยุทธศาสตร์การพัฒนา]. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; 2556.
10. ลิขณะ พงศาปาน. การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรคริสต์จริยธรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขา
- หลักสูตรและการสอน]. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ; 2550.
11. วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้. รายงาน การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนา จริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี). สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; 2549.